

บทที่ 6

ทัศนะของผู้ชมเกี่ยวกับ “ลักษณะไทย” และ “ลักษณะตะวันตก” ในภาพยนตร์ เรื่อง กาเหว่าที่บางเพลง

เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์ลักษณะไทยและลักษณะตะวันตกจากสื่อนวนิยายและสื่อภาพยนตร์แล้ว จึงได้ทำการจัดสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อศึกษาทัศนะของผู้ชมในเรื่องของ “ลักษณะไทย” ในภาพยนตร์ โดยการทำวิจัยครั้งนี้ได้สัมภาษณ์เฉพาะกลุ่มเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด 2 กลุ่มๆ ละ 6-8 คน จำนวนทั้งสิ้น 14 คน เริ่มจากการเปิดให้ชมภาพยนตร์เรื่อง กาเหว่าที่บางเพลง ให้กลุ่มตัวอย่างได้ชมตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วจึงทำการสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อดึงเอาทัศนะของผู้ชมที่มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันของสังคมเมืองและสังคมชนบทในการตีความเรื่องของ “ลักษณะไทย” จากการชมภาพยนตร์ ลักษณะการสัมภาษณ์กลุ่มแบ่งออกเป็นสองลักษณะดังนี้

1. การพูดคุยให้ตัวผู้รับสารตีความ “ลักษณะไทย” ที่ได้จากการชมภาพยนตร์ที่ผู้วิจัยเปิดให้ชม
2. การให้ผู้รับสารอธิบายถึงลักษณะทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากการชมภาพยนตร์ที่ได้รับชมและจากในความคิดของผู้รับสารเอง

ในการจัดสัมภาษณ์กลุ่มผู้ชมที่เป็นตัวแทนเด็กในต่างจังหวัด ผู้วิจัยได้จัดการสัมภาษณ์ขึ้นที่หมู่บ้านม่วง ต.บ้านท่อม อ.เมือง จังหวัดขอนแก่น มีลักษณะร่วมกันของกลุ่มตัวอย่างโดยทั่วไปดังนี้

- กลุ่มเด็กที่คัดเลือกมาเป็นตัวแทนของกลุ่มเด็กต่างจังหวัด คือ เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในหมู่บ้านนั้น อายุ 13-14 ปี

ลักษณะโดยทั่วไปของผู้ชมกลุ่มเด็กต่างจังหวัด

ผู้วิจัยใช้หมู่บ้านม่วง ต. บ้านท่อม อ.เมือง จ.ขอนแก่น เป็นสถานที่จัดสัมภาษณ์กลุ่ม และได้ขออาสาสมัครซึ่งเป็นเด็กในหมู่บ้านให้มาชมภาพยนตร์ไทยเรื่อง กาเหว่าที่บางเพลง เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่ในกลุ่มอายุ 13-14 ปีที่ผู้วิจัยต้องการให้เข้าชมภาพยนตร์ยังไม่เคยมีใครเคยชม

ภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวมาก่อนทำให้เด็กสนใจที่จะมาเข้าชมกันหลายคน เด็กมีพ่อแม่ที่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำนาเป็นหลัก โอกาสของการได้ชมภาพยนตร์หรือความบันเทิงต่าง ๆ จะมาจากการดูโทรทัศน์ หรือ หนังสือกลางแปลงที่นำมาฉายในวัดในงานเทศกาลต่าง ๆ การนำภาพยนตร์มาเปิดให้เด็กดูครั้งนี้ของผู้วิจัยจึงเรียกความสนใจจากเด็ก ๆ ได้ ช่วงเวลาที่ฉายภาพยนตร์เป็นช่วงเช้าหลังจากที่เด็กแต่ละคนเสร็จสิ้นภารกิจในการช่วยทำงานบ้านให้พ่อแม่แล้ว

ปฏิกิริยาของผู้ชมกลุ่มเด็กต่างจังหวัด

ในระหว่างการชมภาพยนตร์เรื่อง กาเหว่าที่บางเพลง เด็ก ๆ จะหันไปพูดคุยกันเมื่อถึงฉากที่คุ้นเคย พูดถึงภาพที่เห็นในภาพยนตร์ซึ่งตรงกับชีวิตประจำวันของเด็กเคยพบเจอ เช่น ฉากกลุ่มทหารกินเปล การโยงลักษณะการกินเนื้อไก่สด ๆ ของพวกมนุษย์ต่างดาวในเรื่องกับลักษณะของผีปอบที่เด็ก ๆ เคยได้ยินผู้ใหญ่ในหมู่บ้านเล่าให้ฟัง

ลักษณะโดยทั่วไปของผู้ชมกลุ่มเด็กในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มเด็กในกรุงเทพมหานครนั้นมีลักษณะร่วมกันดังนี้

- กลุ่มเด็กที่คัดเลือกมาเป็นตัวแทนของกลุ่มเด็กในกรุงเทพมหานครจากโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนสายน้ำผึ้ง

สำหรับทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับลักษณะไทยที่ได้จากการชมภาพยนตร์เรื่อง กาเหว่าที่บางเพลง ของกลุ่มเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มโดยใช้ตัวแทนกลุ่มจาก โรงเรียนสายน้ำผึ้ง เป็นอาสาสมัครที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนกศิลป์-ภาษา และ ศิลป์-คำนวณ จำนวนทั้งสิ้น 6 คน อายุ 16-17 ปี กลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 คนยังไม่เคยมีใครเคยได้ชมภาพยนตร์เรื่อง กาเหว่าที่บางเพลง มาก่อน กลุ่มตัวอย่างยอมรับว่ามักไม่ค่อยได้ชมภาพยนตร์ไทยบ่อยนัก ส่วนใหญ่มักชมภาพยนตร์ต่างประเทศเสียมากกว่า เมื่อผู้วิจัยขอให้มาช่วยชมภาพยนตร์เรื่องดังกล่าว และร่วมแสดงทัศนคติเกี่ยวกับ ลักษณะไทย ในเรื่องจึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

ปฏิกริยาของผู้ชมกลุ่มเด็กในกรุงเทพมหานคร

ปฏิกริยาของผู้ชมกลุ่มนี้คล้ายคลึงกับกลุ่มเด็กต่างจังหวัด จะมีการหันไปพูดคุยกันเมื่อสังเกตเห็นภาพต่าง ๆ ที่คุ้นเคยในชีวิตประจำวัน วิจารณ์การกระทำของตัวละครต่าง ๆ ในเรื่อง กับเพื่อนที่นั่งข้าง ๆ ในบางครั้ง จะให้ความสนใจกับองค์ประกอบเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นเครื่องแต่งกายของตัวละคร

การตีความ ‘ลักษณะไทย’ ในภาพยนตร์เรื่อง กาเหว่าที่บางเพลง ของผู้ชมกลุ่มเด็กต่างจังหวัด

1. ความหมายของชื่อเรื่อง “กาเหว่าที่บางเพลง” เด็กต่างจังหวัดจะมีความเข้าใจในธรรมชาติเป็นอย่างดี เสียงนกกาเหว่าที่ร้องเป็นเสียงประกอบในภาพยนตร์นั้นดึงความสนใจของผู้ชมกลุ่มนี้ เด็กบางคนเข้าใจว่า กาเหว่าที่บางเพลงคือเสียงของมนุษย์ต่างดาวที่เหมือนนกกาเหว่าที่เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านบางเพลง จนเมื่อให้ทุกคนช่วยอธิบายถึงลักษณะของนกกาเหว่าที่แต่ละคนได้เรียนรู้อา มา จึงได้ข้อสรุปที่เป็นความเข้าใจร่วมกันในความหมายของชื่อเรื่องว่า มนุษย์ต่างดาว คือ นกกาเหว่า และคนในหมู่บ้านนั้นคือ กา ที่อยู่ ๆ ก็มีลูกมาฝากให้เลี้ยงแล้วก็มาจากไปโดยไม่สนใจใยดี เด็ก ๆ ทุกคนลงความเห็นว่ ภาพยนตร์เรื่องนี้เกิดขึ้นในประเทศไทย

2. “ลักษณะไทย” ทางกายภาพที่เห็นได้จากการชมภาพยนตร์

2.1 ฉากของเรื่อง

(ก) สถานที่ ในที่นี้ที่เห็นเด่นชัดคือ วัด พุงนา บ้านเรือนไทย ซึ่งเด็กให้ความเห็นว่าลักษณะบ้านเรือนยกพื้นสูงที่เห็นในภาพยนตร์นั้นไม่ค่อยมีแล้วในหมู่บ้าน ให้ข้อสังเกตว่าบ้านแบบไทยได้ถูกลงที่เคยอยู่ได้เปลี่ยนแปลงไป ส่วนใหญ่กลายเป็นตึกปูนเกือบหมดแล้วในปัจจุบัน เป็นผลมาจากความเจริญที่เมืองนำเข้าไปสู่ชนบท ทิศนะที่ได้แสดงให้เห็นว่าผู้รับสารมองเห็นความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของสังคมไทยในชนบท

(ข) การแต่งกายของตัวละคร เช่น ผู้หญิงชาวบ้านสวนใหญ่ถุงผ้าถุงผู้ชายคาดผ้าขาวม้า ซึ่งในชนบทที่กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์อาศัยอยู่ลักษณะการแต่งกายที่ปรากฏในภาพยนตร์มีลักษณะเหมือนกับการแต่งกายของชาวบ้านโดยทั่วไป

(ค) **ลักษณะวัฒนธรรมประเพณี** เด็ก ๆ สามารถรู้และเข้าใจได้ทันทีว่างานที่จัดขึ้นในฉากเริ่มต้นของเรื่อง คือ งานลอยกระทง และสามารถเชื่อมโยงเข้ากับวัฒนธรรมประเพณีที่เด็ก ๆ ได้พบเห็นในหมู่บ้านว่าการจัดงานลอยกระทงนั้นจัดขึ้นในวัดเหมือนในภาพยนตร์ และเมื่อให้พูดถึงงานประเพณีสำคัญ ๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน หรือ ของจังหวัด เด็กแต่ละคนจะพยายามช่วยกันนึกถึงและอธิบายลักษณะของงานต่าง ๆ ที่มีในหมู่บ้านและจังหวัดอย่างสนุกสนาน เช่น งานสงกรานต์ งานไหม งานประเพณีผูกเสี่ยว งานบุญบั้งไฟ ส่วนในเรื่องของการละเล่นที่เป็นส่วนหนึ่งของฉากในโรงเรียน เป็นการละเล่นของเด็ก ๆ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์คุ้นเคย เช่น มอญช้อนผ้า กระโดดยาง แต่ให้ความเห็นว่า “เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยได้เล่นเกมพวกนี้กันแล้ว ส่วนใหญ่จะเล่นกีฬาในโรงเรียนกันมากกว่า เช่น วอลเลย์บอล ตะกร้อ หรือ บาสเกตบอล”

3. “ลักษณะไทย” ทางความคิดที่ได้จากภาพยนตร์

(ก) ความกตัญญูต่อพ่อแม่ และการทำความดีโดยการช่วยเหลือผู้อื่น เป็นความรู้ความคิดที่เด็กไทยในต่างจังหวัดรับรู้ได้จากการชมภาพยนตร์ เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสถาบันครอบครัวที่ใกล้ชิดกับเด็กต่างจังหวัดโดยตรง เด็กจะรู้สึกสงสารพ่อแม่ในเรื่องเมื่อเลี้ยงลูกมาจนโตแต่ไม่สามารถมาอยู่ด้วยกันได้ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ลูกที่แท้จริง แต่ก็แบกมาเก่าเดือนได้ให้ความรัก และการดูแลอย่างดี เห็นว่าควรจะรักพ่อแม่ให้มาก ๆ ช่วยเหลือท่าน ทำให้ท่านสบายใจ ด้วยการตั้งใจเรียน เชื่อฟัง และช่วยทำงาน กลุ่มเด็กต่างจังหวัดลงความเห็นว่าเป็นเนื้อหาของภาพยนตร์เรื่อง กาเหว่าที่บางเพลง นั้นสอนให้ รู้จักความกตัญญู รักพ่อแม่ และทำความดี ช่วยเหลือผู้อื่น โดยดูได้จากคำสั่งสอนของหลวงพ่อบุญในเรื่อง และตัวละครที่สำคัญของเรื่องเด็ก ๆ ต่างลงความเห็นว่าเป็น หลวงพ่อบุญดี หลวงพ่อนั้นมีความน่าเชื่อถือกว่ากลุ่มบุคคลอื่นในหมู่บ้านเพราะหลวงพ่อบุญดี มีเมตตา และท่านสอนให้คนทำความดี

(ข) ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในแนวคิด เด็กต่างจังหวัดต่างไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมของมนุษย์ต่างดาวต่อผู้ใหญ่และมองเห็นว่าการแสดงออกของเด็กที่เป็นมนุษย์ต่างดาวนั้นไม่เหมาะสมเช่น การไม่แสดงความเคารพ หรือ พูดจาไม่มีหางเสียง เด็กต่างดาวในเรื่องควรมีสัมมาคารวะ ให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ เมื่อพบผู้ใหญ่ หรือ พระ ก็ต้องไหว้ และเวลาพูดกับผู้ใหญ่ต้องมีคำลงท้าย เช่น ค่ะ ค่ะ ครับ

ลักษณะของตัวผู้รับสารเมื่อให้มองปัญหาและแก้ไขปัญหาแบบในภาพยนตร์ที่ได้ชม

เมื่อผู้วิจัยให้ผู้รับสารซึ่งเป็นกลุ่มเด็กต่างจังหวัดลองสมมติเหตุการณ์แบบเดียวกับที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์กับตัวผู้รับสารเอง เหตุการณ์ที่มีมนุษย์ต่างดาวเข้ามาแอบแฝงในหมู่บ้าน และก่อความเดือดร้อนให้กับเด็ก ๆ จะปฏิบัติตัวกันอย่างไร คำตอบที่ได้แยกออกเป็นสองส่วน คือ

ก. ต้องทำการกำจัดพวกมนุษย์ต่างดาวออกไปเสียโดยการฆ่า เพราะมีความรู้สึก ว่ากลัวจะถูกทำร้าย มองไม่เห็นจะทำดีด้วยแล้วจะได้รับความดีตอบกลับมา

ข. ดูพฤติกรรมและท่าทีของมนุษย์ต่างดาวก่อน ถ้าดีมาก็จะดีตอบแต่ถ้าร้ายมากก็จะต้องป้องกันตัวเอง

การเปรียบเทียบเหตุการณ์แบบเดียวกับที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านบางเพลงในทีอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศตะวันตก (ฝรั่ง) เด็ก ๆ พูดเป็นเสียงเดียวกันว่าถ้าเรื่องราวต่าง ๆ ไม่เกิดขึ้นในวันลอยกระทงแบบไทย เรื่องนี้น่าจะเกิดขึ้นใน วันคริสต์มาส และคิดว่าการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นของประเทศตะวันตก จะใช้วิธีคิดด้วยตัวเอง และให้หลักการทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วยแก้ปัญหามากกว่าแก้ด้วย ความดี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่เป็นคำสอนของหลวงพ่อ

การตีความ ‘ลักษณะไทย’ ในภาพยนตร์เรื่องกาเหว่าที่บางเพลงของผู้ชมกลุ่มเด็กในกรุงเทพมหานคร

1. **ความหมายของชื่อเรื่อง** หลังจากที่ผู้ชมกลุ่มเด็กในกรุงเทพฯ ได้รับชมภาพยนตร์เรื่อง กาเหว่าที่บางเพลง สามารถอธิบายความหมายของชื่อเรื่องที่สัมพันธ์กับเรื่องราวในภาพยนตร์ที่ได้รับชมได้ว่า คือการนำลูกมนุษย์ต่างดาวมาฝากให้ชาวบ้านเลี้ยง เหมือนการที่นกกาเหว่านำไข่ของตัวไปให้แม่กาฟักและเลี้ยงดู กาเหว่าคือมนุษย์ต่างดาวที่เข้ามายังโลก แต่ผู้ชมกลุ่มนี้ไม่ได้มองว่ามนุษย์ต่างดาวที่เห็นในภาพยนตร์เป็นศัตรู มีทัศนคติที่เปิดกว้าง ยอมรับคนนอกกลุ่มได้มากกว่ากลุ่มเด็กต่างจังหวัด “ไม่คิดว่ามายึดครองโลกนะ เขามาทดลองอยู่บนโลก เนื่องจากบนดาวที่เขาอยู่มันเกิดได้บ้างไม่ได้บ้าง จึงต้องมาทดลองอยู่ว่าจะเกิดได้หรือไม่ ซึ่งก็สามารถเกิดได้ แต่ไม่สามารถอยู่ได้เพราะไม่มีน้ำ” ความเห็นนี้ได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากเพื่อนร่วมสนทนาที่เห็นว่ามนุษย์ต่างดาวนั้นเข้ามาเพียงแค่มาทดลองเกิดและอยู่เฉย ๆ ไม่คิดเข้ามายึดครองโลกอย่างจริงจัง

2. **“ลักษณะไทย” ที่ได้จากการชมภาพยนตร์** ที่กลุ่มผู้รับสารในกรุงเทพฯ สามารถรับรู้ได้

2.1. **ฉากของเรื่อง** ผู้ชมกลุ่มนี้ลงความเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าจะเกิดขึ้นแถวจังหวัดสุโขทัย ทั้งนี้สังเกตได้จากองค์ประกอบฉากได้แก่

- อาคารสถานที่เช่น วัด เพราะเพิ่งได้เรียนถึงลักษณะวัดในสมัยสุโขทัย สังเกตเห็นเสา 8 ต้น และพระพุทธรูปที่มีพระอุระอวบ

- การแต่งกายของตัวละคร ผู้ชมสังเกตเห็นถึงลักษณะของความเป็นไทยจากการที่ผู้ชายจะห้อยพระเครื่อง ผู้หญิงจะนุ่งผ้าถุงสวมเสื้อคอกระเช้า

การที่กลุ่มเด็กในกรุงเทพมหานครสามารถระบุสถานที่หรือฉากที่เกิดขึ้นได้เฉพาะเจาะจงจากการที่ได้ไปสัมผัสสถานที่จริงมาและได้รับการศึกษามานั่นเอง ทำให้มีความรู้กว้างขวางและเชื่อมโยงเข้ากับภาพยนตร์ที่ได้รับชมมาได้

2.2 **ลักษณะวัฒนธรรมประเพณี และการละเล่นต่าง ๆ** กลุ่มผู้ชมสามารถเก็บรายละเอียดของลักษณะวัฒนธรรมประเพณี ที่ภาพยนตร์ เรื่อง กาเหว่าที่บางเพลงนำเสนอ เช่น ประเพณีลอยกระทง ลักษณะของงานวัดที่มีการออกร้าน และงานแสดงเพลงช่อย ที่เป็นลักษณะเพลงไทยภาคกลาง หรือการละเล่นของไทย เช่น มอญซ่อนผ้า งูกินหาง รวมไปถึงเพลงประกอบได้แก่ เพลงกล่อมเด็ก นกกาเหว่า อย่างไรก็ตามเด็กกรุงเทพมหานครไม่สามารถให้เห็นถึงลักษณะทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป

3. “ลักษณะไทย”ทางความคิดที่รับรู้ได้จากภาพยนตร์

(ก) ความแตกต่างทางความคิดของคนในชนบทและคนในเมือง คนเมืองมักมองว่าคนชนบทนั้นมั่งคั่ง โดยผู้เข้าร่วมสนทนาคณะหนึ่งเสนอความเห็นว่ กาเหว่าที่บางเพลง แสดงให้ผู้ชมเห็นถึง การดำเนินชีวิต และความคิดของคนชนบทซึ่งบางคนก็มีความคิดที่มั่งคั่ง เห็นว่าเด็กต่างดาวเป็น ภูตผีปีศาจ ซึ่งเป็นความคิดตรงข้ามกับ อ.ศิริ ที่เป็นนักวิทยาศาสตร์ก็จะคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้นอีกแบบหนึ่ง ชาวบ้านธรรมดากลับคิดว่าเป็นโชคที่เด็กเกิดมา ไม่นึกถึงว่าจะมาจากต่างดาว

(ข) ให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัว นอกจากนี้ผู้ชมเห็นว่าคนที่เป็นแม่ นั้นมีความรักให้กับลูกมาก ถึงแม้ว่าจะรู้ว่าลูกไม่ดี แต่เพราะมีความรัก ความผูกพัน ด้วยการที่อุ้มท้องมา และด้วยลักษณะของคนไทยที่โดยธรรมชาติของคนไทยที่เห็นใครตกทุกข์ได้ยากก็ต้องช่วยเหลือ

(ค) เรื่องของจริยธรรม กลุ่มผู้รับสารในกรุงเทพมหานครรับรู้เรื่องของจริยธรรมโดยผ่านตัวละคร หลวงพ่อเต็ม ที่คอยสั่งสอนทั้งชาวบ้านและเด็กต่างดาวให้รู้จักช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตา หลวงพ่อเต็มในภาพยนตร์เป็นอีกผู้หนึ่งที่ช่วยย้าให้มีเมตตาไม่เบียดเบียนผู้อื่นตามหลักคำสั่งสอนของพุทธศาสนา เปรียบเสมือนที่ปรึกษาของชาวบ้าน ใครมีเรื่องเดือดร้อนอย่างไร หลวงพ่อสามารถช่วยให้สติให้ได้คิด และมีความเมตตาต่อมนุษย์และสัตว์โลกอื่น ๆ จึงเห็นว่าจะมีคนเข้าไปหาหลวงพ่อโดยเฉพาะเพื่อไปปรึกษาปัญหาต่าง ๆ มากมายทั้งเรื่องชีวิต การงาน

ลักษณะของตัวผู้รับสารเมื่อให้มองปัญหาและแก้ไขปัญหาแบบในภาพยนตร์ที่ได้ชม

เมื่อผู้วิจัยให้ผู้รับสารซึ่งเป็นกลุ่มเด็กต่างจังหวัดลงสมมติเหตุการณ์แบบเดียวกับที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์กับตัวผู้รับสารเอง เหตุการณ์ที่มีมนุษย์ต่างดาวเข้ามาแอบแฝงในหมู่บ้าน และก่อความเดือดร้อนให้กับเด็ก ๆ จะปฏิบัติตัวกันอย่างไร กลุ่มผู้รับสารในกรุงเทพมหานครเป็นกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายมองเรื่องประเด็นของการตั้งท้องโดยไม่รู้ตัวทั้งที่ยังไม่มีครอบครัวหรือแฟนเป็นปัญหาแรก การที่เด็กในกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญในเรื่องการตั้งท้องเกี่ยวเนื่องกับช่วงอายุของผู้เข้าร่วมสนทนาที่เป็นวัยรุ่นเพศหญิง เรื่องราวการตั้งท้องเป็นเรื่องราวที่ใกล้ตัวในสังคมยุคปัจจุบันที่มีวัยรุ่นหลายคนในวัยไล่เลี่ยกับกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนาที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน ตั้งท้อง มีลูก มีครอบครัวแล้ว เนื้อหาในภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับการตั้งท้องโดยไม่ทราบสาเหตุจึงเป็นประเด็นในการสนทนา

ทุกคนจะบอกว่ารู้สึกตกใจก่อนในตอนแรก แต่จะรู้สึกดีใจว่าสามารถมีลูกได้ ผู้เข้าร่วมสนทนาคนหนึ่ง ตอบว่า “สิ่งที่ทำให้เรามีลูกได้ต้องมองเห็นแล้วว่าเราดี จึงกล้ามาฝากให้เราเลี้ยงดูจะไม่เอาเด็กออกหรอก” เช่นเดียวกับอีก 4 คน ก็จะไม่เอาเด็กออก แต่จะพร้อมใจกันเลี้ยงดู และจะคอยอบรมสั่งสอนให้เด็กที่จะเกิดขึ้นมารู้สึกดี และรักพ่อแม่ให้ได้ ยกเว้นคนเดียวในกลุ่มที่จะยอมเอาเด็กออก แต่จะหันหน้าเข้าวัด สวดมนต์เพื่อสงบจิตใจด้วยความกลัว กลุ่มที่จะเลี้ยงดูเด็กเชื่อว่าเราสามารถอบรมสั่งสอนเด็กที่จะเกิดขึ้นมาได้ การที่มีมนุษย์ต่างดาวประพฤติปฏิบัติตัวก้าวร้าว ไม่มีความเคารพ กลุ่มผู้ชมเห็นว่าเป็นเพราะ “ไม่รู้จักกาลเทศะของคนไทย” “เพราะไม่มีใครอบรมสั่งสอนมาก่อนทำให้มีกิริยาแบบนี้ ไม่เหมือนกับเราคนไทยที่ได้รับการปลูกฝังมาให้รู้จักเคารพผู้ใหญ่ มีความอ่อนน้อม และรู้จักที่ต่ำที่สูง” เด็กกรุงเทพมหานครหรือเด็กในเมืองจะมองตัวเองเหมือนมนุษย์ต่างดาวที่จะต้องได้รับการอบรมสั่งสอนในการปฏิบัติตัวให้อยู่ในระเบียบสังคม

เมื่อกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครเปรียบเทียบเหตุการณ์แบบเดียวกับที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านบางเพลงในสถานที่อื่น กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า เปอร์เซ็นต์ของฝรั่งที่ท้องโดยไม่มีสาเหตุโดยธรรมชาติจะเอาเด็กออกมากกว่าคนไทย เพราะลักษณะตะวันตกจะมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ไม่คำนึงถึงความรัก ความสงสารมากนักถ้าเห็นไม่ดีต่อตัวเองก็จะปฏิเสธสิ่งเหล่านั้นอย่างสิ้นเชิง และจะใช้ความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในเชิงวิทยาศาสตร์มากกว่า “การตั้งท้องขึ้นมาแบบนี้จะต้องไปปรึกษาหมอมากกว่าที่จะไปปรึกษาพระ จะต้องมีการตรวจสอบให้ชัดเจนว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมานั้นคืออะไร ปลอดภัยหรือไม่”

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อทราบถึงทัศนะของผู้ชมเกี่ยวกับ “ลักษณะไทย” ในภาพยนตร์ไทยเรื่อง กาเหว่าที่บางเพลง โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเด็ก ทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด มีลักษณะร่วมกันในการตีความเนื้อหาภาพยนตร์ที่ได้รับชมตรงกันดังนี้

1. ลักษณะไทยทางกายภาพ ได้แก่ ฉาก (Setting) สถานที่ การแต่งกาย งานประเพณี รายละเอียดในเรื่องที่เป็นภาพ ลักษณะไทย ในบริบทต่าง ๆ สามารถพูดถึงได้ตรงกัน เป็นลักษณะทางกายภาพที่ทุกคนคุ้นเคย

2. ลักษณะไทยทางความรู้และความคิด ผู้รับสารทั้งสองกลุ่มสามารถอธิบายลักษณะธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตซึ่งได้มาจากการเรียนรู้ทางสังคมทั้งจากในครอบครัวและในโรงเรียนในการเชื่อมโยงความหมายของชื่อเรื่องกันเนื้อหาในเรื่องได้ และต่างมีความรู้ความเข้าใจร่วมกันว่าแนวคิดที่ได้จากการชมภาพยนตร์ คือ ความกตัญญู รู้คุณพ่อแม่ที่ลำบากเลี้ยงดูลูกแต่ละคนด้วยความรัก และความห่วงใย ไม่ว่าจะดีหรือจะร้ายอย่างไร รวมถึงความดีและความเมตตาที่มีให้กันที่จะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

3. ลักษณะไทยทางการกระทำ ผู้รับสารรับรู้ถึงลักษณะการกระทำที่เป็นลักษณะไทยที่เกี่ยวข้องกับมารยาททางสังคม กิริยาอาการที่ต้องมีความนอบน้อม การไหว้ การกราบ

4. สามารถแยกลักษณะความเป็นไทยของตัวเองออกจากความเป็นชนกลุ่มอื่น (Otherness) ซึ่งในที่นี้ได้แก่ ลักษณะตะวันตก โดยการเปรียบเทียบการกระทำของตัวละครที่เกิดขึ้นในเรื่องในสถานที่ที่ไม่ใช่ประเทศไทย พบว่ากลุ่มผู้ชมมีคำตอบแบบเดียวกันในการให้อธิบายการแก้ไขปัญหาก็แตกต่างกันไปถ้าหากเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในประเทศตะวันตกดังนี้:

ก. เอกลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมอันเกี่ยวเนื่องกับวันสำคัญ ที่กลุ่มผู้ชมไทยนึกช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ประหลาดน่าจะเกิดในวันคริสต์มาส ทั้งนี้เป็นผลมาจากการเรียนรู้จากการเปิดรับสื่อ และการศึกษาในโรงเรียน

ข. วิธีคิดแก้ปัญหาของตะวันตกนั้นทำด้วยตัวเอง (Self is Central) มีความเป็นตัวของตัวเองสูง (Individuality) ใช้หลักทางวิทยาศาสตร์ช่วยแก้ปัญหา ไม่ใช่อาศัยความดีเหมือนของไทย

ค. คนที่จะให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นคือ หมอ ไม่ใช่ พระ

การตีความลักษณะไทยในภาพยนตร์ของกลุ่มผู้รับสารทั้งในต่างจังหวัดและในกรุงเทพมหานครมีความใกล้เคียงกันสามารถทำให้เข้าใจได้ว่าความแตกต่างของสถานที่อยู่กล่าวคือในกรุงเทพฯ หรือ ต่างจังหวัด (ขอนแก่น) ที่ผู้ชมอาศัยอยู่ไม่ได้มีส่วนทำให้ทัศนะเกี่ยวกับ “ลักษณะไทย” ที่ได้รับในการชมภาพยนตร์แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามทัศนะของผู้ชมในแต่ละกลุ่มกับเรื่องที่ได้ชมนั้นยังมีความแตกต่างกันอยู่บ้างโดยเฉพาะในเรื่องของความคิดเนื่องจาก

1. ระดับการศึกษา และ อายุ ในบทบาทเดียวกันมีส่วนทำให้เด็กในกรุงเทพฯ และเด็กต่างจังหวัดมีทัศนะในเรื่องของการกระทำที่เป็นลักษณะไทยในเรื่อง กาเหว่าที่บางเพลงแตกต่างกันได้ การตีความที่แตกต่างกันและอาจไม่ตรงกับสื่อต้องการนำเสนอของผู้รับสารนั้นจึงขึ้นอยู่กับ การหล่อหลอมทางสังคมและวัฒนธรรมที่ดำเนินมาเป็นเวลานาน ทั้งในครอบครัวและสถาบันการศึกษา รวมถึงประสบการณ์ชีวิตอื่น ๆ (เอกสารประกอบวิชา การกระจายเสียงเบื้องต้น นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2534) เด็กต่างจังหวัดจะรู้สึกกลัวลักษณะการกระทำของมนุษย์ต่างดาวในเรื่อง มีความเห็นที่น่ากลัว เหมือนผีปอบ เนื่องจากยังเด็กกว่าและคล้อยตามบรรยากาศของภาพยนตร์ได้ง่ายกว่ากลุ่มเด็กกรุงเทพมหานครที่มีโอกาสในการเปิดรับสื่อได้มากกว่ากลุ่มเด็กต่างจังหวัด เด็กกรุงเทพมหานครจะไม่รู้สึกกลัว กลับรู้สึกเหมือนเป็นคนต่างวัฒนธรรมที่เข้ามาในกลุ่มคนไทยซึ่งอาจมีพฤติกรรมที่ต่างกันไปได้ เด็กต่างดาวในการตีความของกลุ่มผู้ชมกรุงเทพฯ นั้นคือ ลูกที่เพียงแต่มีนิสัยที่ไม่ดี ที่พ่อแม่ต้องให้ความเอาใจใส่อบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีให้ได้ ดีความ พฤติกรรมของมนุษย์ต่างดาวในภาพยนตร์ในแง่ดี การที่มนุษย์ต่างดาวมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ไม่สุภาพ ซึ่งตรงกันข้ามกับ “ลักษณะไทย” ที่ต้องมีสัมมาคารวะ รู้จักอาวูโส มีความเห็นว่ามีใครได้อบรมสั่งสอนมารยาทที่ควรจะเป็นให้เด็กเหล่านี้มาก่อน กิริยาที่เด็กต่างดาวทำไม่ถูกต้อง แต่ไม่ใช่เรื่องเสียหาย สามารถแก้ไขได้ด้วยการปลูกฝังให้รู้จักความรัก ความห่วงใย และความเมตตา

2. ในด้านลักษณะไทยทางความรู้และความคิด กลุ่มเด็กในกรุงเทพมหานคร มีลักษณะความคิดที่ขัดแย้งกันอยู่ในตัว กล่าวคือในขณะที่มองว่าภาพยนตร์เสนอเรื่องของคนในชนบทที่มีเรื่องของความเชื่อโชคลาง และงมงายอยู่ แต่เด็กกรุงเทพบางคนก็ยังให้ความสำคัญกับโชคลาง กับการที่เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่นการตั้งห้องโดยไม่ได้ตั้งตัว ยังมีความคิดเรื่องของปาฏิหาริย์ หรือผู้มีบุญมาเกิดซึ่งเป็นความคิดในแง่ดี ตรงกันข้ามกับเด็กต่างจังหวัดที่มองมนุษย์ต่างดาวในแง่ร้าย

3. เนื่องจากเด็กในชนบทนั้นได้สัมผัสกับความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลังเด็กในกรุงเทพฯ จึงมองลักษณะไทยทั้งทางกายภาพ การกระทำ และความคิด ในสองด้านคือด้านที่ยังคงอยู่ และด้านที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถอธิบายลักษณะไทยที่อยู่ในภาพยนตร์ได้และสามารถบอกถึงลักษณะไทยในภาพยนตร์ที่ในชีวิตจริงได้เปลี่ยนแปลงไป ในขณะที่เด็กกรุงเทพนั้นอยู่ในท่ามกลางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วจากความเจริญก้าวหน้าทางสังคมที่เร็วกว่า จึงไม่รู้ลึกถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป ภาพยนตร์เรื่องกาเหว่าที่บางเพลงจึงเป็นเพียงการตอกย้ำความรู้ความเข้าใจที่เด็กกรุงเทพมหานครมีตามที่ได้เรียนรู้มา